

Statnett

Oppsummering av
høringsuttalelser og
Statnetts vurdering

Innledning

Nettutviklingsplanen (NUP) ble sendt på høring i april 2017 med frist for uttale 1.juni. Dette dokumentet oppsummerer høringsuttalelsene og gir samtidig Statnetts vurdering av innspillene. Høringsuttalelsene er inndelt lik kapittelstrukturen i NUP og der flere aktører har samme type innspill, er disse slått sammen. På noen områder er endelig versjon av NUP oppdatert på bakgrunn av innkomne uttalelser. Dette vil fremgå av dette dokumentet.

Neste planprosess mot Nettutviklingsplan og kraftsystemutredning 2019 starter våren 2018. Høringsuttalelsene til NUP 2017 vil være en del av oppstartsarbeidet.

Vi takker alle som har gitt oss innspill til denne planprosessen og ser frem til en fortsatt god dialog omkring fremtidig utvikling av transmisjonsnettet.

Innspill til Kapittel 1: Slik foregår nettutviklingen i Statnett	
Tema:	Åpenhet, formuleringer
Innspill:	Flere aktører mener det er positivt at Statnett har blitt mer åpne, transparente og etterprøvbare. Det er en forbedring fra sist at den samfunnsøkonomiske vurderingen er vedlagt høringsversjonen. Agder Energi, BKK produksjon og North Connect mener imidlertid at grunnlagsdataen som gis er begrenset, og at analysene dermed ikke er etterprøvbare. Industri El mener det også er krevende å skille mellom hva som er forutsetninger for analysene og det som er analyse og konsekvens. Energi Norge savner også oversikt over områdevis kraft- og effektbalanser samt varighetskurver over sentrale snitt.
Kommentar:	<i>Å bli mer åpne er et mål vi jobber kontinuerlig mot, og vi setter pris på innspill som hjelper oss i riktig retning.</i> <i>Nettutviklingsplanen er en sammendragsrapport av Kraftsystemutredningen (KSU), som vi utgir parallelt med Nettutviklingsplanen. I begge dokumentene er det begrenset med plass til å kunne presentere det analytiske underlaget for hvert enkelt prosjekt. Dette gjelder mest for NUP, men også KSU. Som en respons på innspillene om å presentere mer av det analytiske underlaget har vi i den endelige versjonen av NUP lagt inn figurer med energibalanser for de nordiske landene, og ulike landsdeler i Norge. KSU inneholder flere detaljer med alternative scenarier for blant annet geografisk plassering av fornybar på lengre sikt og varighetskurver for en rekke snitt. Utredningen er unntatt offentligheten, men det er mulig å søke om innsyn.</i> <i>Det er verdt å legge til i denne sammenheng at både NUP og KSU bygger på det eksisterende kunnskapsgrunnlaget vårt, som vi legger ut på de aktuelle prosjektsidene på hjemmesiden vår. På hjemmesiden ligger også rapporten Langsiktig Markedsanalyse, områdestudier og konseptvalgutredninger som alle er en del av det analytiske underlaget for de konkrete utbyggingsprosjektene.</i>

	<i>Vi offentliggjør ikke modelldatasett eller regneark direkte, men kommuniserer relevante resultater og data i våre rapporter og notater. Det er flere grunner til dette. For det første gir ikke modelldatasett og regneark svarene alene, men er en del av en helhetlig analyse og vurdering. For det andre inneholder de data vi har kjøpt inn på kommersielt grunnlag og som vi ikke har anledning til å gi ut. I tillegg er deler av underlaget unntatt offentlighet eller noe vi har fått tilgang til under forutsetning om ikke å dele dette i detalj.</i>
Innspill:	North Connect mener Statnett enda har noe å gå på når det gjelder å skille mellom de tre rollene som utredningsansvarlig, netteier og systemoperatør på en tillitsvekkende måte. Dette vil styrke Statnetts troverdighet.
Kommentar:	Statnett må evne å se helheten og optimalisere systemet på tvers av våre tre roller. Samtidig forutsetter dette at vi utfører oppdragene som ansvarlig for kraftsystemplanleggingen, som systemansvarlig og som netteier med en åpenhet som bidrar til å skape tillit blant alle aktørene i kraftmarkedet. Kunnskap om anleggene er en forutsetning for en effektiv utøvelse av systemansvaret og for en kraftsystemplanlegging som sikrer utviklingen av kapasiteten i nettet til rett tid.
Innspill:	Norsk Olje og gass stiller spørsmål ved formuleringen om at Nettmeldingen og Energimeldingen ikke stiller eksplisitte krav til leveringspålitelighet. De mener dette er en unødvendig presisering ettersom flere faktorer ved nettutviklingen ikke står eksplisitt uttalt. De anbefaler videre at kulepunkt under Prissatte virkninger side 14 endres fra <i>Ny produksjon og nytt forbruk</i> til <i>Ny produksjon og verdiskapning i berørte virksomheter</i> .
Kommentar:	Kriteriet for å investere i nettanlegg er at tiltaket skal være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Kriteriet er ikke knyttet til leveringspålitelighet i seg selv. Vi tilstreber å ha enkle og standardiserte navn på virkningene vi verdsetter. Begrepet ny produksjon og nytt forbruk innebærer at det er verdiskapning fra begge disse vi ønsker å kvantifisere.
Tema:	Samfunnsøkonomiske analyser:
Innspill:	Norsk Industri og BKK Produksjon ønsker at Statnett vurderer fordelingshensyn i samfunnsøkonomiske analyser.
Kommentar:	Fordelingsvirkninger er ikke en del av de prissatte eller ikke-prissatte virkningene i våre samfunnsøkonomiske analyser. De tillegges derfor ingen nettoeffekt. Vi beskriver imidlertid fordelingsvirkningene i våre analyser slik at NVE og OED kan ta politiske hensyn inn i sin behandling. Det er komplekst å beskrive fordelingsvirkninger for alle berørte aktører av våre tiltak. Vi forsøker derfor å løfte frem de viktigste og største i hver enkelt analyse.
Innspill:	Energi Norge er svært tilfreds med at Statnett i denne versjonen av NUP har publisert et vedlegg om samfunnsøkonomiske vurderinger for prosjekter i planfasen, men har noen innspill til forbedringer: - Statnett burde oppdatere beslutningsunderlaget før endelig investeringsbeslutning, da man på dette tidspunktet har et mer presist kostnadsgrunnlag og endelig tidsplan - Energi Norge ber Statnett om å oppgi vesentlige endringer i prosjektinformasjon og eventuelle oppdaterte vurderinger i kommende versjoner av vedlegget.

Kommentar:	Beslutningsunderlag oppdateres alltid i forkant av endelig investeringsbeslutning. Eventuelle endringer i kostnader og nytte blir tatt høyde for da. Vedlegget Samfunnsøkonomiske vurderinger av forventede investeringer oppdateres også før hver publisering. Dersom det er vesentlig endringer i prosjektet fra forrige rapportering skal dette inngå.
Innspill:	BKK mener den samfunnsøkonomiske analysen av Sauda-Samnanger fra 2013 er utdatert og ønsker en oppdatert analyse av prosjektet der fordelingsvirkninger vektlegges.
Kommentar:	I forkant av kommende konsesjonssøknad og beslutningspunkter for Sauda-Samnanger skal vi gjøre en utredning av flaskehalser på Vestlandet. I denne prosessen vil fordelingsvirkninger beskrives slik at beslutningstaker kan vurdere å ta med dette inn i sin endelige beslutning.
Innspill til Del I: Utviklingstrekk og drivere for nettutvikling	
Innspill:	BKK mener NUP fokuserer for lite på dagens problemer med ubalanserte prisområder og flaskehalser mellom prisområdene som Statnett selv vurderer kan bli større i tiden fremover. Dagens prisområdeinndeling, med relativt små og ubalanserte prisområder kan gjøre det krevende å finne en relevant referansepris for finansiell sikring.
Kommentar:	Statnett skal vurdere bruk av prisområder hvis det er strukturelle flaskehalser. Vi mener dagens prisområder fungerer effektivt. Samtidig regner vi på de samfunnsøkonomiske kostnadene med en flaskehals. I sum skal de samfunnsøkonomiske gevinstene være større enn ulempene når Statnett gjør en investering. CACM regelverket erstatter dagens prosedyrer for opprettelse av prisområder. Her er det krav om et mer analytisk underlag ved endringer og videreføring av prisområder.
Innspill:	Lyse Elnett kommenterer at lynaktivitet bør inngå i kapittel 4 om klimatilpasning.
Kommentar:	Statnett er enig i dette og har oppdatert kapittel 4. Statnett bygger normalt med topline som beskytter mot lyn. Når toplina ikke lykkes med å avlede lynet vil vi normalt få en automatisk gjeninnkobling uten andre konsekvenser for sluttbruker enn en spenningsdipp.
Innspill:	Agder Energi mener alternativer til nett burde hatt et større fokus i årets NUP. De oppfordrer Statnett til å tydeliggjøre hvordan en vil styrke bruken av markedsbaserte virkemidler.
Kommentar:	Statnett jobber for en effektiv utnyttelse av kraftsystemet. Vi bruker allerede mange virkemidler for å redusere behovet for økt nettkapasitet, som for eksempel bruk av spesialregulering og systemvern. I våre analyser vurderer vi om det er mulig å imøtekomme behov uten større netttiltak. I årets NUP beskriver vi nye virkemidler som kan være aktuelle å ta i bruk i fremtiden for å redusere behovet for nett. Når det gjelder bruk av markedsbaserte virkemidler omtaler Statnett dette i mer detalj i Systemdrifts- og markedsutviklingsplan (SMUP) som ble sendt på høring samtidig med Nettutviklingsplanen. Begge planene publiseres 1.oktober. Følgende tre områder vil det jobbes med i den kommende perioden: • Realisere mål satt i SMUP • Automatisere sentrale prosesser innen systemdrift • Øke flaskehalsinntektene på kabler gjennom å utnytte kapasiteten mest mulig effektivt på tvers av markedssegmenter.

Innspill:	BKK Produksjon oppfordrer Statnett til å diskutere drivere som kan redusere behovet for investeringer i et overskuddsområde på lik linje som ved underskuddsområder. Industri El mener Statnetts analyser legger for stor vekt på utviklingstrekk som underbygger behovet for å investere i mer nett og for liten vekt på faktorer som reduserer behovet for utbygging.
Kommentar:	Vi diskuterer i NUP drivere som både øker og reduserer lønnsomheten av investeringer i nett etter at dagens vedtatte investeringer er gjennomført. De viktigste driverne som kan redusere behovet for nett ut av et overskuddsområde er etablering av nytt forbruk i den aktuelle regionen, og at ny produksjon etableres andre steder. Plassering av eventuelt nye forbindelser til utlandet kan også påvirke behovet for nett. Den beste måten å få til riktige lokaliseringssignaler er gjennom bruk av prisområder. Vi ser også at innføringen av flytbasert markedskobling vil redusere kostnadene knyttet til flaskehalser som oppstår ved stort overskudd.
Innspill:	Energi Norge kommenterer på utsagnet om at sol- og vind fremstår som vinnerne innenfor utslippsfri kraftproduksjon. De mener det bør presiseres at formuleringen gjelder andre europeiske land.
Eirik Kommentar:	Det er riktig at vi forventer klart størst vekst innenfor disse teknologiene på kontinentet der det også er størst behov for å erstatte fossil kraftproduksjon. I våre analyser legger vi til grunn utbygging av både vannkraft og vindkraft i Norge. Det er i de seneste årene blitt satt i gang flere utbyggingsprosjekter av vind, og det er i tillegg en rekke planer om ytterligere økt utbygging. Mye tyder på at vind uten subsidier kan bli lønnsomt i Norge som har blant Europas beste vindressurser. Vi vurderer det derfor som mest sannsynlig at utbyggingen fortsetter etter 2020, men hvor mye som bygges ut avhenger både av priser, støtteordninger og miljøhensyn. Vi tror også det bygges ut en del sol i Norge på sikt, selv om det trolig bygges ut mer i andre nordiske land. Denne utviklingen blir drevet både av fallende kostander, ny teknologi, støtteordninger og til en viss grad personlige preferanser knyttet til egenproduksjon av kraft. Hvor stor solkraftutbyggingen blir i Norge mener vi det er knyttet stor usikkerhet til.
Innspill:	Agder Energi ønsker at konsekvenser ved EUs vinterpakke beskrives i NUP. De lurer videre på om Statnett har tatt hensyn til det svenske energiforliket i vurderingen av nordisk energibalanse som de synes virket noe lavt.
Anders Kommentar:	Statnett følger EUs politikk tett, og våre scenarioforutsetninger er i stor grad i tråd med EUs ambisjoner innenfor klima og energi, både på kort og lang sikt. Vi er enige i at EUs vinterpakke bør omtales i NUP og har tatt inn en teksts bok om dette i dette i kapittel 2. Ettersom pakken ikke er vedtatt enda, vil imidlertid mer utfyllende om konsekvenser for Statnett inngå i Nettutviklingsplanen for 2019. Våre sist oppdaterte forventningsscenario, presentert i vår langsiktige analyse høsten 2016, ble utarbeidet før det svenske energiforliket. Her har vi ca. 2 TWh for liten vekst i fornybar i Sverige hvis vi sammenlikner med forliket. Samtidig har vi en vekst i Norge og Finland som er usikker, blant annet forutsetter vi at Finland bygger en sjettede reaktorer, Hanhikivi, i 2025. Endringer i norsk og nordisk kraftbalanse er dessuten noe vi tar hensyn til i våre analyser både gjennom alternative scenarioer og sensitiviteter. Vi ser også tydelig i våre analyser at overgang til mer uregulerbar produksjon i Norden har større effekt både på kraftmarkedet og nettinvesteringer enn endringer i den forventede kraftbalansen over året. Vi mener at hvis vindkraft på land blir lønnsomt uten støtte kan dette bli en viktig driver for nettinvesteringer. Dette vil også sannsynligvis gi en høyere nordisk kraftbalanse enn det vi legger til grunn i forventning. I vårt høye scenario for kraftpriser har vi også et større overskudd i Norge og Norden.

	Innspill til Kapittel 5: Prosjektportefølje og samlet investeringsnivå
Tema:	Tariff
Innspill:	Norsk Industri, Industri El og Hydro er opptatt av at Statnetts høye investeringsnivå vil føre til økt tariff og dermed økte kostnader for industrien. Norsk Industri peker på at dette er bekymringsfullt for konkurranseutsatt industri. Hydro fremhever derfor viktigheten av at Statnett jobber for en kostnadseffektiv utvikling og gjennomføring av prosjektene og at prosjekter som ikke er kritiske for forsynings sikkerheten utsettes. De ønsker at vår innsats, resultater og potensial i kostnadsprogrammet beskrives gjennom Nettutviklingsplanen. Industri El mener at økte kostnader for industrien som skyldes tiltak som ikke er utløst av industrien kan stride mot EØS-kravet om kostnadsreflekterende tariff, og mener det er viktig at kostnadsansvarlighet må følges opp tariffmessig. Norsk Industri oppfordrer Statnett til å aktivt jobbe inn mot EU for å fjerne taket på innmatingstariffen.
Kommentar:	Statnetts samfunnsoppdrag omfatter både å sikre forsynings sikkerheten, tilknytte nytt forbruk og ny produksjon og bidra til verdiskaping gjennom økt nettkapasitet. Vi skal ha en balansert prosjektportefølje som støtter opp om alle delene av samfunnsoppdraget. Statnett gjennomfører i utgangspunktet bare prosjekter der vi ser en robust samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Vi er opptatt av at det skal være åpenhet om våre kostnader og inntekter og at utviklingen i tariff dermed er forutsigbar for våre kunder. Våre kostnader og inntekter er regulert og så å si alle våre nettinvesteringer er gjenstand for konsesjonsbehandling. NVE vurderer løpende Statnett sin effektivitet. I tillegg er det fra 2017 innført en ny ordning der Statnett skal rapportere kostnader og inntekter for de siste fem og de kommende fem årene. I kapittel 5.5 har vi beskrevet nærmere hvilken konsekvens nettinvesteringene har for tariffen. Vi ønsker å publisere mål og resultater fra vårt effektiviseringsprogram, men ikke gjennom Nettutviklingsplanen 2017. Vi ønsker å publisere denne informasjon på statnett.no og jobber for at dette skal kunne skje i løpet av inneværende år. I Statnett sin årsrapport for 2016 finnes det for øvrig også informasjon om effekter fra kostnadseffektiviseringsprogrammet.
Innspill:	Industri El kommenterer på at det i NUP 2017 forventes et investeringsnivå på 40-50 mrd. kroner de neste fem årene, for deretter å synke. Tilsvarende tall ble imidlertid uttalt i forbindelse med NUP 2013, NUP 2015 og i Oppdatert investeringsplan 2016. Industri El mener dette krever en forklaring. Energi Norge er skeptisk til om investeringsomfanget på om lag 10 mrd. per år kan gjennomføres på en forsvarlig måte, og mener gjennomføringsstrategien er i direkte motstrid til det fremsatte målet om kostnadseffektivitet.
Kommentar:	I NUP 2015 oppga vi et forventet investeringsnivå for den kommende 5-årsperioden på 40-55 mrd. NOK. I Oppdatert investeringsplan 2016 og høringsversjonen av NUP 2017 ble dette justert til 40-50 mrd. for perioden 2017-2021. NOK. I endelig versjon av NUP 2017 er investeringsprognosen 35-45 mrd. for perioden 2018-2022. Reduksjonen skyldes bl.a. lavere kostnader herunder nedjusterte kostnadsrammer for tre større utbyggingsprosjekter og at enkelte prosjekter er ferdigstilt som en følge av tidsforskyvningen med ett år.

	Det høye investeringsnivået i denne perioden er i stor grad påvirket av at kablene til Tyskland og England gjennomføres. Om vi tar bort kabelinvesteringene, ligger årlig investeringsnivå for innenlandske prosjekter på i underkant av 6 mrd. NOK frem mot 2020, og noe lavere etter det. Dette er omtrent på nivå med årlige investeringer de siste fire årene, hvor vi har gjennomført store innenlandske prosjekter. Statnett har siden 2012 bygd opp en organisasjon som er i stand til å håndtere en portefølje av nettinvesteringer av denne størrelsen på en kostnadseffektiv måte. Det vises for øvrig til beskrivelse i NUP av tiltak vi jobber med for å sikre god kostnadseffektivitet. I NUP vil man finne informasjon om enkeltprosjekter, og omtale av eventuelle endringer i fremdrift og kostnader for disse. Vi publiserer også en tabell over prosjektporteføljen på statnett.no, som gjør det lettere å følge utviklingen i fremdrift og kostnader for hvert år for prosjektene omtalt i NUP.
Innspill:	BKK stiller spørsmål ved Statnetts strategiske fundament: Forsyningssikkerhet, klima og verdiskapning. De mener verdiskapning som dekker handelskapasitet og markedsadgang prioriteres lavere enn de to andre i vår prosjektportefølje.
Kommentar:	Statnetts samfunnsoppdrag omfatter både å sikre forsyningssikkerheten, tilknytte nytt forbruk og ny produksjon og bidra til verdiskapning gjennom økt nettkapasitet. Vi skal ha en balansert prosjektportefølje som støtter opp om alle delene av samfunnsoppdraget. For samtlige prosjekter bestemmes prioriteten i hovedsak av samfunnsøkonomisk lønnsomhet og vurdering av usikkerheten i utløsende behov. Et prosjekt med høy lønnsomhet og lav usikkerhet i behov vil dermed få en høy prioritet i porteføljen, og vice versa. I kapittel 5 har vi beskrevet hoveddriverne for prosjekter som er under gjennomføring og som er investeringsbesluttet. I kakediagrammet på side 42 vises planlagte nettinvesteringer de neste fem årene grovt fordelt etter behov. Her fremkommer det at verdiskapning er det største behovsutløsende for de to mellomlandsforbindelsene vi bygger nå i tillegg til tiltak for økt innenlandsk handelskapasitet. Når det gjelder investeringer utløst gjennom behov for forsyningssikkerhet og tilknytning av ny fornybar kraftproduksjon er dette på henholdsvis 25 prosent og 10 prosent. De fleste prosjektene er imidlertid utløst av flere typer behov. Det er også verdt å nevne at tiltak som utløses av forsyningssikkerhet eller fornybar, ofte bidrar til verdiskapning i tillegg.
Innspill til Del II kapittel 6-11 - Nettutvikling regionvis	
Tema:	Nettutvikling i region Nord
Innspill:	Helgeland Kraft ber om at Statnett vurderer en transformator nr. 2 i Rana på bakgrunn av problemene knyttet til flimmer fra ståloven på Mo. Dagens utfordringer forsterkes dersom planlagt effektbehov på 20 MW fra Mo Industripark blir en realitet.
Kommentar:	Transformatorkapasiteten i Rana er i dag ikke en begrensende faktor og transformatoren er heller ikke høyt belastet. En ny transformator vil redusere behovet for spesialregulering i området, men det grunnleggende problemet med flimmer reduseres ikke. Statnett mener det må etableres en løsning som sikrer effektiv utnyttelse av de overføringsanlegg som er etablert og som sikrer at krav gitt i forskrift om leveringskvalitet etterleves. Etter vår vurdering oppnås ikke dette med en ny transformator i Rana.

Innspill:	Statkraft mener Statnett bør planlegge tiltak for å øke kapasiteten ut av NO4 og informere om situasjonen. Det bør også utredes hvordan nettet i Nord-Norge kan utbedres slik at regulerproduksjonen sør for Balsfjord kan nyttiggjøres lenger nord i landsdelen.
Kommentar	Det har vært redusert kapasitet ut av NO4 den siste tiden. Hovedgrunnen til den reduserte kapasiteten er knyttet til oppgraderingen av 300 kV-ledningen Nedre Røssåga-Namsos. Dette arbeidet er forventet ferdigstilt i 2017-2018 og da vil tilgjengeligheten ut av området øke. Når gjelder ytterligere kapasitet ut av NO4 har vi ingen konkrete planer om dette mot Sverige og Midt-Norge nå. Vi har imidlertid vist at en ny forbindelse ut av NO4 mot Finland kan være aktuelt ved høy forbruksutvikling i Finnmark. Denne forbindelsen blir videre vurdert i forbindelse med nordisk nettpplan 2019, i samarbeid med Fingrid. En eventuell realisering av denne forbindelsen vil også legge til rette for ny fornybar. Med Ofoten-Balsfjord-Skillemoen, og etter hvert helt frem til Skaidi, på drift vil det bli høyere kapasitet mellom områdene sør og nord for Balsfjord. Den regulerbare vannkraften sør for Balsfjord derfor kunne nyttiggjøres lenger nord i landsdelen.
Tema:	Nettutvikling i region Midt
Innspill:	Istad Nett uttaler at det fremtidige økte effektuttaket fra elektrifiseringen av transportsektoren kan påvirke vurderingene som er gjort for analysen om økt leveringspålitelighet til Nyhamna. Norsk Olje og gass kommenterer at brevet fra Olje- og energidepartementet ikke er gjengitt korrekt når det gjelder omtalen av operatørene og enighet med Statnett. De mener det ikke står noe om operatørene i brevet slik det fremkommer av sammendraget i NUP. De ønsker også at Statnett tar ut siste punktet i sammendraget som går på at enkeltaktører skal betale for kostnader som påføres systemet. Denne setningen bør fjernes eller omskrives fordi det er uklart hva som menes.
Kommentar	Elektrifisering av transportsektoren er en av flere faktorer som kan påvirke kraftforbruket i området. Statnett er i dialog med aktørene på Nyhamna og i gang med å videreutvikle konseptvalget fram mot konsesjonssøknad. Vi vil i den forbindelse se på relevante faktorer. Når det gjelder formuleringen i sammendraget vedrørende OEDs vedtak er formuleringen justert.
Innspill:	Istad Nett opplyser at prosjektet for et jernverk på Tjeldbergodden ikke lenger er aktivt.
Kommentar	Tatt til etterretning.
Tema:	Nettutvikling i region Vest
Innspill:	SFE Nett og Hydro uttaler at tiltak som kan legge til rette for økt kraftproduksjon i Indre Sogn (Luster og Årdal) bør identifiseres og beskrives i Nettutviklingsplanen. Hydro mener Statnett bør starte prosessen med en forsterket nettløsning fra Sogndal stasjon til Indre Sogn av hensyn til forsyningssikkerhet og realisering av ny fornybar.
Kommentar	Statnett er enig i at situasjonen i Indre Sogn bør beskrives i Nettutviklingsplanen, og har gjort dette i oppdatert versjon, se kapittel 11.1 og 11.3. Vi har ikke konkrete planer om å starte prosessen med forsterket nettløsning på nåværende tidspunkt, men som beskrevet i Nettutviklingsplan kan dette bli aktuelt på sikt.

Innspill:	BKK mener tiltak som bidrar til å fjerne flaskehalsen inn/ut av NO5 bør prioriteres. Statkraft, SFE og BKK mener utsettelsen av Aurland-Sogndal gir store negative konsekvenser for kraftprodusentene. Statkraft fremhever spesielt en forventet forverring av situasjonen med vindkraft Midt og økt utvekslingskapasitet mot utlandet fordi dette gir betydelig større transmisjonsbehov på Vestlandet. BKK mener det uheldig at man kun utnytter halve kapasiteten på Ørskog-Sogndal. Økt kapasitet på ledningen kan øke lønnsomheten av å oppgradere Aurland-Sogndal.
Kommentar	Siden NO5 ble opprettet har det i all hovedsak vært lik pris eller små prisforskjeller mellom NO5 og de omkringliggende områdene NO1 og NO2. Gjennomsnittlig prisforskjell time for time mot begge disse områdene har vært ca. 0,5 EUR/MWh siden NO5 ble opprettet i 2010. I timene med prisforskjell er det i all hovedsak NO5 som har lavest pris. Dette oppstår i to typer situasjoner: 1. Perioder på vinteren med kortvarige pristopper i NO1 og NO2 mens NO5 har normal pris satt av regulert vannkraft lik vannverdien – altså normal pris i NO5 og høy utenfor. 2. Prisforskjeller som følge av høy uregulert produksjon i NO5 altså lav pris i NO5 og normal utenfor. Den første typen har gitt kortvarige perioder med høye prisforskjeller, stort sett drevet av at vi har hatt effektprising i NO1 og til dels NO2 som ikke har slått inn i NO5 og dermed gitt lavere pris i NO5. Denne situasjonen har oppstått på vinterstid når det er kaldt og lav effektmargin i det nordiske markedet. Situasjon nummer to oppstår i sommerhalvåret ved høyt tilslag til vannkraftverkene i NO5. Nye mellomlandsforbindelser har betydning for størrelsen på flaskehalsene i begge disse situasjonene. NordLink og NSL bidrar begge til økt sannsynlighet for kortvarige pristopper i NO2 vinterstid og dermed mer av den første typen flaskehals. De to forbindelsene bidrar også til at mer av overskuddet i NO5 sommerstid trekkes over på den relativt svake ledningen fra Samnanger til Sauda, hvilket bidrar til økt flaskehals i situasjon nummer to. Hvis NorthConnect blir etablert påvirker denne systemet på en annen måte da den gir en klar avlastning av eventuelle flaskehalser ut av NO5. Forbindelsen gir samtidig økt belastning på andre forbindelser, blant annet Aurland-Sogndal. Våre modellsimuleringer viser at innføringen av flytbasert markedskobling vil redusere flaskehalsene ut av NO5. Hvor stort bidraget blir er usikkert og avhengig av flere ulike forhold. Den planlagte forsterkningen av Aurland-Sogndal til 420 kV vil i liten grad bidra til å redusere flaskehalsen i de to situasjonene beskrevet over. Vi kan se en viss forbedring på den første der NO5 får mer lik pris med NO3 i stramme situasjoner. Tilnærmet lik pris mellom NO5, NO1, NO2 og eventuelt Sverige i timer med effektprising vil imidlertid kreve både økt kapasitet mellom NO5 og NO1 over Hallingdalsnittet og/eller sørover fra NO5 til NO2 gjennom Samnanger-Sauda ledningen. Når det gjelder situasjon nummer to med høy uregulert produksjon i NO5 vil Aurland-Sogndal i liten grad bidra til å øke markedskapasiteten ut av NO5, forutsatt dagens områdeinndeling. Forsterkningen vil imidlertid gi mindre begrensning internt i dagens NO5 ved å avhjelpe eventuelle flaskehalser sørover over Sognefjorden. En

	oppgradering av Aurland-Sogndal vil samtidig bidra til økt press ut av NO5 mot NO1 og NO2, da den åpner for større flyt sørover fra Sogndal til Aurland. Våre analyser viser at en forsterkning mellom Samnanger og Sauda er det viktigste tiltaket for å redusere flaskehals ut av NO5 ved høy uregulert produksjon. Dette, i kombinasjon med økt forbruk på Haugalandet og idriftsettelsen av NordLink og NSL, er begrunnelsen for at vi har sendt melding om en trinnvis oppgradering av strekningen. Mindre flaskehals ved kortvarige pristopper i NO2 bidrar også til nytten av denne forsterkningen. Statnett har fokus på flaskehalsene på Vestlandet og følger situasjonen med flaskehals ut av NO5 tett. I hvilken grad flaskehalsene blir så store at det er lønnsomt med en full oppgradering mellom Sauda og Samnanger til 420 kV er avhengig av både kraftpriser og hvor mye ny fornybar produksjon det blir etablert i NO5 og de sørlige delene av NO3. Her følger vi utviklingen, men foreløpig er det ikke etablert tilstrekkelig produksjon til å forsvare en større investering. Samtidig ser vi at mindre forbedringer som strømpoppgradering eller reaktorer for å vri flyten kan bidra til bedre utnyttelse av dagens nett. Når det gjelder Aurland-Sogndal er kraftprisnivået og mengden ny produksjon nord for Sognefjorden sentrale og usikre drivere. Vindkraft i Trøndelag har betydning, men er ifølge våre beregninger ikke tilstrekkelig til å forsvare en oppgradering alene. Spørsmålet om utnyttelsen av den nye Sogndal – Ørskog ledningen er av en annen karakter. Generelt vil flyten i et sammenkoblet transmisjonsnett bestemmes av fordelingen av produksjon og forbruk i kraftsystemet samt impedansen i det enkelte overføringsanlegg. Dersom vi skal øke overføringen på Ørskog – Sogndal må det foretas omkoblinger i nettet som endrer impedansforholdene. Dette vil gi svekket forsyningssikkerhet og økte overføringstap. I enkelte driftssituasjoner gjøres allikevel dette for å øke flyten på enkeltledninger. Ved normale driftsforhold vil det ikke være rasjonelt å koble transmisjonsnettet slik at flyten på Ørskog – Sogndal øker. Handelskapasitet mellom NO3 og NO5 settes ved normale driftskoblinger til maksimalt til +/- 500 MW som er langt lavere enn den termiske kapasiteten på 420 kV linjen Ørskog – Sogndal. Ofte vil flyten være betydelig lavere enn dette.
Innspill:	Statkraft ønsker klarhet i valg av teknisk løsning for Mauranger-Samnanger. Det er uklart om ledningen fortsatt planlegges ombygd til 420 kV (driftes på 300 kV). De presiserer at valg av løsning kan få økonomiske og tekniske konsekvenser for Statkraft. Statkraft ønsker også informasjon om planlagt oppgradering av Mauranger-Jukla-Eidesfoss til 132 kV i 2020 medfører behov for ny 132 kV trafo, nytt 132 kV koblingsanlegg og nye 132 kV kabler. Et slikt tiltak må koordineres mht. nedtransformering i Mauranger og nedetidskoordinering på Samnanger-Mauranger-Blåfalli.
Kommentar	Mauranger-Samnanger er skjøvet ut i tid fordi behovet er mindre enn tidligere beregnet (mindre utbygging og lavere forbruksøkning), men vi har flere mulige løsninger;

	- En løsning hvor andre virkemidler i nettet tas i bruk, bl.a. flytbasert markedskobling, eller fysiske tiltak som reaktor - En moderat oppgradering ved bruk av høytemperaturliner på dagens masterekke (skal utredes) - En løsning med bygging av ny 420 kV-ledning som driftes på 300 kV. Her kan det bli to løsninger; 1. nettbilde som i dag eller 2. nytt nettbilde med en koblingsstasjon lenger ut i fjorden Oppdaterte nettanalyser høsten -17 skal utføres, og Statnett beslutter derfor ikke hva som skal konsesjonssøkes før våren/tidlig sommer 2018.
Innspill:	Statkraft kommenterer at planleggingen av en transformator for nedtransformering fra 420 kV til 132 kV i Sima ikke er nevnt i planen. Denne er av betydning for forsyningssikkerheten når det gjelder lokalforsyningen til Statkraft sine installasjoner i området.
Kommentar	Statnett har ikke konkrete planer om økt transformering i Sima. Dette har vært nevnt som et tiltak i BKKs regionale kraftsystemutredning tidligere. I kraftsystemutredningen fra 2016 skriver BKK at de ikke ser behov for økt transformering i Sima ettersom produksjonsplanene i området er redusert. I tillegg er det mulig å endre delingspunktet i 50 kV slik at noe produksjon kan føres mot Evanger.
Innspill:	SFE skriver at transformatorytelsen i Moskog stasjon på 420/132 kV må utvides dersom planlagt produksjon i området realiseres og at dette bør inkluderes i NUP.
Kommentar	Utvidelse av transformatorkapasiteten i Moskog vil være et mulig tiltak for å øke nettkapasiteten i området. Statnett har innført en køordning for tildeling av nettkapasitet og høsten 2017 vil arbeidet med å finne de mest hensiktsmessige tiltakene for å øke nettkapasiteten starte. Resultatene fra dette arbeidet vil vise om det er behov for en ny transformator i Moskog.
Innspill:	BKK mener nedstengingen av Mongstad energiverk bør omtales i NUP og at aktuelle tiltak som følge av avviklingen bør identifiseres.
Kommentar	Mongstad Energiverk skal fases ut og er planlagt avviklet i desember 2018. Det er av betydning for forsyningssikkerheten at Modalen-Mongstad er i drift før energiverket avvikles. Modalen-Mongstad er planlagt satt i drift i 2019 og Statnett vurderer om det vil være behov for en back up forsyning i tidsrommet fra Mongstad settes ut og til anlegget er satt i drift. Statnett takker for innspillet og er enig i at nedstengingen bør omtales i NUP. Kapittel 9.1 er nå oppdatert.
Tema:	Nettutvikling i region Sør
Innspill:	Lyse skriver at det aldri har vært aktuelt å knytte til vindkraftproduksjonen i Bjerkreim til regionalnettet på grunn av produksjonsvolumet (se side 76).
Kommentar	Statnett er enig i at formuleringen kan oppfattes som at det har vært aktuelt å tilknytte produksjonen til regionalnettet. Avsnittet er nå omskrevet.
Innspill:	Lyse ønsker at det gis informasjon om når en helhetlig nettplass for Nord-Jæren skal være ferdigstilt. De stiller også spørsmål ved hvorfor økt transformeringsytelse i Stølaheia og reinvesteringstiltak i Kjelland stasjon ikke er omtalt i NUP.
Kommentar	Statnett og Lyse Elnett utreder ulike konsepter for nettutvikling nord for Stokkeland etter at Lyse-Fagrafjell er satt i drift. Statnett har som mål å ferdigstille første del av utredningsarbeidet sommeren 2018. Videre prosjektutvikling vil avhenge av resultatene i dette arbeidet.

	Når det gjelder planer for Kielland transformatorstasjon er reinvesteringsbehovet her beskrevet i Statnetts plan for anleggsforvaltning. Oppstart av prosjektet er i denne planen anslått til 2021.
Innspill:	Statkraft kommenterer på planene om oppgradering av Sauda-Saurdal og Saurdal-Førre-Lyse til 420 kV. Det forventes at grensesnittene på 300 kV i Saurdal forblir uendret og at det tas hensyn til pumpestart. Dette gjelder i forbindelse med Statnett sine planer om å sette inn en autotrafo mot nytt 420 kV anlegg i Saurdal, samt T7 (autotrafo 1000 MVA mot Kvilldal 300/420).
Kommentar	Statnett kan bekrefte at eiergrensesnittet forblir uendret. Det tekniske grensnittet endres imidlertid da kontrollanlegget for Statnetts anlegg flyttes til nytt kontrollbygg. Pumpestart er ivaretatt gjennom Statkrafts ombygging av eksisterende kontrollanlegg.
Innspill:	Statkraft uttaler at planlagt avvikling av Førre transformatorstasjon i 2030 må utredes i samråd med Statkraft fordi Stølsdal mister sin tilkoblingsmulighet til 300 kV fra 66 kV i Førre.
Kommentar	Statnett er enig i at en fremtidig avvikling av Førre transformatorstasjon må utredes i samarbeid med Statkraft.
Tema:	Nettutvikling i region Øst
Innspill:	Eidsiva kommenterer at Kjølerget vindkraftverk ikke inngår i oversikten over konsesjonsgitte vindkraftprosjekter i innlandet. De mener videre det er utydelig beskrevet hvilken produksjon som har fått konsesjon fordi vann- og vindkraft er omtalt samlet.
Kommentar	Statnett har tatt innspillene til etterretning og oppdatert kapittel 11.2.
Innspill:	Statkraft mener alternativer for Nore 1 bør inngå i NUP. De viser til arbeidet i samarbeid med Statnett, Glitre og Skagerak om nettutvikling i øvre Buskerud og avvikling av 300 kV nettet her.
Christine Kommentar	Vi vurderer at en beskrivelse av alternativer for Nore 1 er på et detaljeringsnivå som ikke egner seg for Nettutviklingsplanen. Vi imøteser imidlertid det videre samarbeidet med Statkraft, Glitre og Skagerak om framtidig nettløsning rundt Nore 1.
Innspill:	Statkraft kommenterer videre at Vinje, Songa, Lio og Tokke ikke er beskrevet, mens det tidligere har vært kommunisert at det er aktuelt å oppgradere øst-vest forbindelsene til 420 kV. Dersom ikke dette er aktuelt lenger må dette gis informasjon om gjennom NUP fordi det påvirker Statkraft sine prioriteringer.
Kommentar	Statnett er enig i at dette bør omtales i Nettutviklingsplanen og har oppdatert informasjon i kap. 11.3.
	Innspill til kapittel 12: Mellomlandsforbindelser til kontinentet og Europa
Innspill:	Agder Energi uttaler at scenariene beskrevet i del I bør reflekteres i planen for nettinvesteringer. Her bør særlig ulike scenarioer for samfunnsøkonomisk lønnsomhet ved økt utvekslingskapasitet mot Europa inngå. Det bør også nytten av å utvikle opsjoner på nye mellomlandsforbindelser. Agder Energi stiller spørsmål ved hvorfor vi venter med å utrede og planlegge nye forbindelser til utlandet når vi skriver at økt utvekslingskapasitet kan bli lønnsomt fra 2025. De mener Statnett bør utvikle opsjoner allerede nå som myndighetene kan ta stilling til når lønnsomheten inntreffer. Videre uttaler Northconnect og Agder Energi at NUP mangler omtale av den samfunnsøkonomiske konsekvensen av at våre handelsland utvider kapasiteten til UK og kontinentet og at de dermed får tilgang til norsk vannkraft gjennom nordiske transittland. De påpeker at vår kabelstrategi er i konkurranse med våre naboland.

Kommentar	Statnett har mange ulike prosjekter der ulike forhold påvirker behov og lønnsomhet. For å sikre sammenheng på tvers må beslutningsunderlaget for de ulike prosjektene bygge på en felles forståelse av den fremtidige markedsutviklingen på overordnet nivå. Vi utvikler derfor et forventningsscenario vi mer gjengir den mest sannsynlige utviklingsbanen for kraftmarkedet. Vi har også to alternative scenario som primært skal fange opp utfallsrommet for kraftpriser. Samtidig er det mange forhold som påvirker lønnsomheten av våre prosjekter som er delvis eller helt uavhengig av kraftpris. De viktigste er geografisk plassering av produksjon og forbruk. Her spiller også alternativer til nett inn. Det er derfor vanskelig å relatere spesifikke investeringer direkte til ulike scenario. Når vi ser på konkrete prosjekter supplerer vi scenarioene med en rekke sensitiviteter og alternative scenario som er tilpasset problemstillingen. Forbindelser til utlandet er der lønnsomheten i størst grad avhenger av kraftpriser. Vi har undersøkt potensiell nytte av forbindelser til ulike land basert på våre scenarioer for kraftpriser presentert i vår langsiktige analyse fra 2016. Dette ligger bak det vi skriver i kapittel 12 om at markedsutviklingen vi forventer mot 2040 øker prisforskjellene og dermed gevinstene av handel mellom Norge og Europa. Samtidig ser vi at det er stor usikkerhet knyttet til noen av de faktorene som påvirker nytten mest og denne varierer mye mellom våre tre kraftprisscenarioer. Statnett jobber nå aktivt med at mest mulig av de potensielle økonomiske gevinstene av nye og eksisterende forbindelser kan realiseres. Eksempler på dette er netttutbygging på land og å utvikle effektive handelsløsninger. Dette vil også bidra til at eventuelt nye forbindelser kan være lønnsomme. Videre jobber vi med å besvare spørsmål knyttet til North Connect sin konsesjonssøknad, blant annet når det gjelder påvirkning på det innenlandske nettet. Vi tar i våre analyser hensyn til at kapasiteten fra våre naboland øker kapasiteten til UK og kontinentet. Vi ser at dette i liten grad vil påvirke norsk samfunnsøkonomi av forbindelser til disse landene. På den andre siden vil økt kapasitet fra Danmark til UK, Nederland og Tyskland øke nytten av handel mellom Norge og Danmark.
Innspill:	Northconnect og Agder Energi mener Statnett bør skrinlegge planene om økt kapasitet mellom Norge og Jylland når vi selv sier at lønnsomheten av denne er lavere enn økt kapasitet til Tyskland eller Nederland.
Kommentar	Vi har ikke konkrete planer om økt kapasitet mot Danmark nå. Det er riktig at vi skriver at spothandelsnyttens vil være lavere mot Danmark enn mot Tyskland. Samtidig er det flere forhold enn denne som spiller inn i en eventuell investeringsbeslutning, for eksempel er kostnadene med en forbindelse mot Danmark lavere enn mot andre land. De to eldste forbindelsene til Danmark nærmer seg teknisk levealder. Analyser av den samfunnsøkonomiske gevinsten av handelen mellom Norge og Danmark er noe som naturlig inngår når vi vurderer hva som skal gjøres med disse. I 2019 vil det komme en felles nordisk nettutviklingsplan som blant annet ser på lønnsomheten av forsterkninger internt i Norden. Her vil Statnett og Energinet samarbeidet om analyser knyttet til lønnsomhet av kapasitet mellom Norge og Danmark.
Innspill:	Agder Energi mener NUP inneholder en balansert beskrivelse av North Connect, men de ønsker at fordelene ved prosjektet knyttet til forsyningssikkerhet og avlastning av eksisterende overføringsnett tydeliggjøres.

Kommentar	Forbindelsene til utlandet bidrar til forsyningssikkerhet i form av tørrårssikring. Etter Nordlink og NSL mener vi kapasiteten inn til Norge er så stor at verdien i form av bedre tørrårssikring er liten ved ytterligere forbindelser. Her er det også viktig å huske at hoveddriveren for investeringene i både Nordlink og NSL var positiv samfunnsøkonomi basert på forventet spothandelsnytte. Vi har i ulike analyser sett på alternative landingspunkter for forbindelser til utlandet. Disse har indikert at Sima er et gunstig punkt. Knyttet til Northconnect sin konsesjonssøknad har vi et prosjekt som skal se mer inngående og detaljert på konsekvensene for det norske nettet av en forbindelse fra Sima. Resultatene fra prosjektet vil foreligge før årsskiftet.
Innspill:	Hydro mener Statnett bør avvente nye kabelprosjekter til vi har fått tilstrekkelig driftserfaringer fra NordLink og NSL.
Kommentar	Statnett har for øyeblikket ingen konkrete planer om nye prosjekter. Vi bistår med konsesjonsbehandlingen til North Connect i henhold til vårt mandat.
Innspill:	Norsk Industri stiller spørsmål til hvorfor Statnett fremstår som mindre avventende i årets NUP enn i 2015. De ønsker en grundigere redegjørelse for dette. De ber om at konklusjonene fra analysen vedrørende behovet for innenlandske nettførsterkninger dersom NorthConnect realiseres inngår i endelig versjon av NUP.
Kommentar	Vi jobber kontinuerlig med å forstå hvordan de store endringene vi ser i kraftsystemet og energimarkedene påvirker lønnsomheten av våre investeringer, inkludert handel med utlandet. Dette går ikke bare på nye investeringer men også hvordan den kapasiteten vi har kan utnyttes best mulig. Statnett har ikke endret holdning eller praksis til dette. At vi skriver mer utdypende nå reflekterer at vi har gjort nye analyser siden NUP 2015. I tillegg så vi et behov for å kommunisere vurderingene tydeligere etter høringen av Nettutviklingsplanen 2015. Konklusjonene vedrørende behovet for eventuelle innenlandske nettførsterkninger dersom NC realiseres vil dessverre ikke bli ferdig til endelig versjon av NUP, men vil bli offentliggjort innen årsskiftet.
Innspill:	Energi Norge ber Statnett utdype konsekvensen for forbrukerne ved reduserte flaskehalsinntekter for NordLink og NSL de første årene.
Kommentar	Alle flaskehalsinntekter (FLHI) som Statnett mottar går direkte til fradrag i tariffgrunnlaget. Med gjeldende tariffmodell, der innmating betaler en fast tariffsats uavhengig av kostnadsgrunnlaget, betyr dette i praksis enhver endring i FLHI får direkte påvirkning på forbrukstariffen. Lavere flaskehalsinntekter betyr derfor tilsvarende økning i forbrukstariffen.
Innspill:	Northconnect er uenige i at en ny mellomlandsforbindelse til Tyskland kan bli lønnsom i 2025.
Kommentar	Våre analyser indikerer at en ny forbindelse til Tyskland kan bli lønnsom på sikt med den markedsutviklingen vi legger til grunn. Samtidig er det knyttet stor usikkerhet til lønnsomheten. Dette går ikke bare på markedsusikkerhet, men også på de store flaskehalsene nord-sør i det tyske nettet og hvordan denne problematikken løses. Vi skriver også at i våre scenario har en forbindelse til Storbritannia høyere nytte, spesielt før 2030.
Innspill til Kapittel 14: Sikkerhet er vår høyeste prioritet	
Innspill:	Norsk Olje og gass uttaler at utbygging for N-1 forsyning er et viktig HMS tiltak fordi det reduserer behovet for å sende personell ut på oppdrag under krevende forhold.
Kommentar:	Det må være et konkret behov som ligger til grunn for å bygge ut ledningsnettet og Statnett gjør tiltak først når det er lønnsomt for samfunnet å investere. Utbygging av N-1 forsyning på bakgrunn av HMS alene vil ikke være investeringsutløsende.

	Innspill til Kapittel 15: Kvalitet innebærer god miljøtilpasning
Innspill:	Energi Norge mener det ikke kan stemme at den største kilden til utslipp fra Statnetts virksomhet er energitap fra kraftoverføring i nettet fordi norsk produksjonsmiks er tilnærmet 100 prosent fornybar.
Kommentar:	Alle klimagassutslipp fra Statnetts virksomhet er beregnet etter GHD-protokollen. Utslipp fra elektrisitet beregnes i henhold til NVEs varedokumentasjon for elektrisitet. Varedokumentasjonen tar hensyn til kjøp og salg av opprinnelsesgarantier og har derfor en annen sammensetning enn den norske produksjonsmiksen. Vi viser til Statnetts årsrapport for mer informasjon og tallgrunnlag.
Innspill:	Forum for natur- og friluftsliv uttaler at Statnett må gjøre rede for samlet miljølast og miljøkonsekvenser av virksomheten og at dette er i tråd med Statnetts målsetning om å være åpne og transparente. Miljøinformasjonen bør sammenstilles og hentes fra miljørapporteringssystemet, konseptvalgutredninger og konsekvensutredninger. FNF lister opp en rekke temaer som de ønsker en samlet oversikt over: • Reduksjon av inngrepsfrie naturområder som følge av pågående prosjekter og prosjekter under planlegging • Berøring med laksevassdrag og verneplaner for vassdrag • Virkninger for prioriterte arter, utvalgte naturtyper, villrein og rødlistede arter. • Prosjekter der kabel har gitt en bedre totalløsning enn luftledning • Bruk av avbøtende tiltak • Statnetts strategi for å ivareta landskapsverdier, områder av stor betydning for reiselivet og friluftsområder. FNF viser til det nasjonale målet om at alle kommuner skal kartlegge sine viktigste friluftsområder innen 2018 og lurer på hvordan Statnett skal integrere denne kunnskapen i sin virksomhet. De etterlyser for øvrig omtale av friluftsliv i kapittel 15. Dette var et tema i 2015 planen, men ikke i årets. Videre ønsker FNF informasjon om hvordan Statnett jobber for å øke kunnskapen om naturmangfold. Blir informasjon kartlagt gjennom konsekvensutredninger rapportert inn til Naturbase? Er Statnett en pådriver på å få kartlagt ny kunnskap om naturmiljø ved prosjektering av anleggene og hva slags prosedyrer har Statnett for å ta hensyn til naturmangfold i anleggsperioden? FNF avslutter med å oppfordre Statnett til å synliggjøre miljøstrategien i NUP.
Kommentar:	Nettutviklingsplanen omtaler hvordan vi sikrer miljøhensyn i planlegging og utbygging, og inkluderer ikke rapportering. I planen rulleres det på hvilke miljøtemaer vi omtaler og alle miljøområder er derfor ikke dekket. Statnetts miljørapportering finnes på våre nettsider i årsrapporten fra selskapet. Vi jobber med å detaljere innholdet i rapporteringen. Vi setter derfor pris på FNFs innspill til hvilken miljøinformasjon som det er ønskelig å få sammenstilt og presentert.
Innspill:	BKK Produksjon og BKK registrerer at spenningsoppgradering ikke lenger er omtalt som en strategi for å bli mer kostnadseffektive.

Kommentar:	Statnett vurderer alltid muligheten for spenningsoppgradering i våre ledningsprosjekter. Dette er gunstig både for ytre miljø, og i noen tilfeller kan det også ha en kostnadmessig positiv konsekvens.
-------------------	---

Statnett SF
Nydalen Allé 33
0484 Oslo

T 23 90 30 00
F 23 90 30 01

Statnett